видавництво Генеза

ОЛЕНА ГАЙДАМАКА, НАТАЛІЯ ЛЄМЕШЕВА

МИСТЕЦТВО

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОДАТОК

5 КЛАС

ЖИВОПИС • ГРАФІКА • СКУЛЬПТУРА • ФОТО • АРХІТЕКТУРА • ЛІТЕРАТУРА • МУЗИКА • ХОРЕОГРАФІЯ • ТЕАТР

5. Мистецтво і спілкування

Твори різних видів мистецтва, «спілкуючись» з нами своєю мовою, відображають довкілля, настрої, емоції. Імовірно, першим «музичним інструментом» був людський голос. Адже щонайперше людина може виявляти свої почуття й переживання через спів. Це – *вокальна музика*. Її виконують народні і професійні співаки. У професійному мистецтві композитори створили багато незабутніх зразків вокальної музики.

Вокальні твори можуть звучати з інструментальним супроводом (акомпанементом) або без нього – а капела.

Й. С. Бах. «Арія» (у виконанні вокального ансамблю «LINHA SINGERS» та гурту ManSound).

Порівняй звучання твору в різних виконаннях. Який з них звучить з акомпанементом, який – а капела? Які співацькі голоси ти чуєш (чоловічі, жіночі)? Які почуття наповнюють персонажів картин Анни Салівончик «Щастя з нічого» та «Янгол-охоронець»? Демонстрацію якої з них ти озвучиш твором Й. С. Баха?

Руханка *«Друзі»* (музика *В. Будейчука*, вірші *Ірини Зінковської*).

Придумай рухи для супроводу пісні. Поміркуйте разом, яке спілкування має бути між друзями та подругами.

А капе́ла – спів без супроводу.

Музична грамота

Музичний твір ми «впізнаємо» завдяки *мелодіям*. Вони, як лінії в образотворчому мистецтві, різного характеру. Одні плавні й наспівні, інші – грайливі, такі, що ніби підстрибують. А ще – стрімкі, зворушливі, енергійні, грізні...

Пригадай запис нот і прочитай текст. Які з нот не використано?

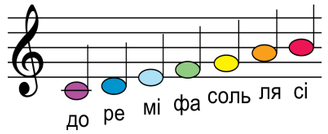

Фантастичні мелодії вабить усіх, хто уміє уважно слухати. Вони знімають, перетворюють настрій: дарують усмішки, змушують сумувати, бадьорять, впливають на наше здоров'я. Мабуть, вони знають секрет шуху до заволення, щастя і добра.

ВЕСЕЛІ НОТИ

Музика та вірші *Ігора Танчака*

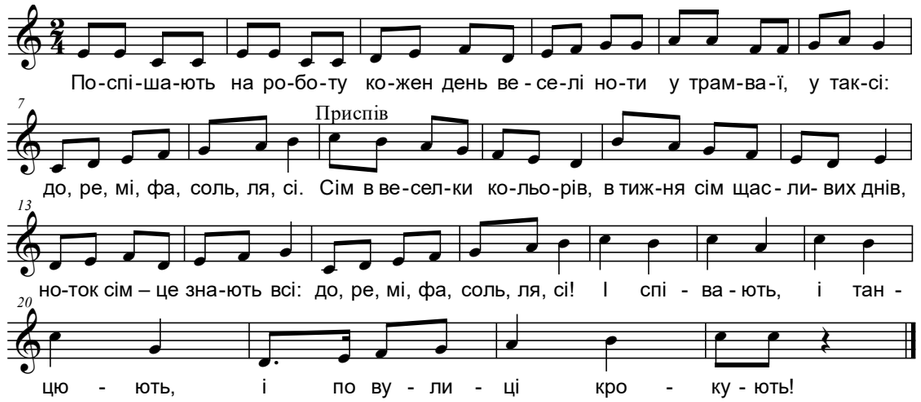

Сходинками до майстерності:

- Під час співу чітко й коротко вимовляй приголосні звуки. Стеж, щоб звучали закінчення слів.

Що тобі відомо про вокальну музику? Передай рисунок мелодії своєї улюбленої пісні за допомогою ліній відповідного характеру (товсті – тонкі, плавні – ламані, довгі – короткі).

5. Мистецтво і спілкування

Як мелодична лінія «малює» в нашій уяві різноманітні музичні образи, так лінії і плями в **графіці** відтворюють задуми художників у виразних рисунках. Це може бути швидка замальовка з натури, підготовча робота до творів живопису (скульптури чи архітектури), а також самостійний завершений твір, що належить до станкової (оригінальної) графіки. Мова графіки чітко «говорить» до нас лініями, плямами, світлотінню, контрастом.

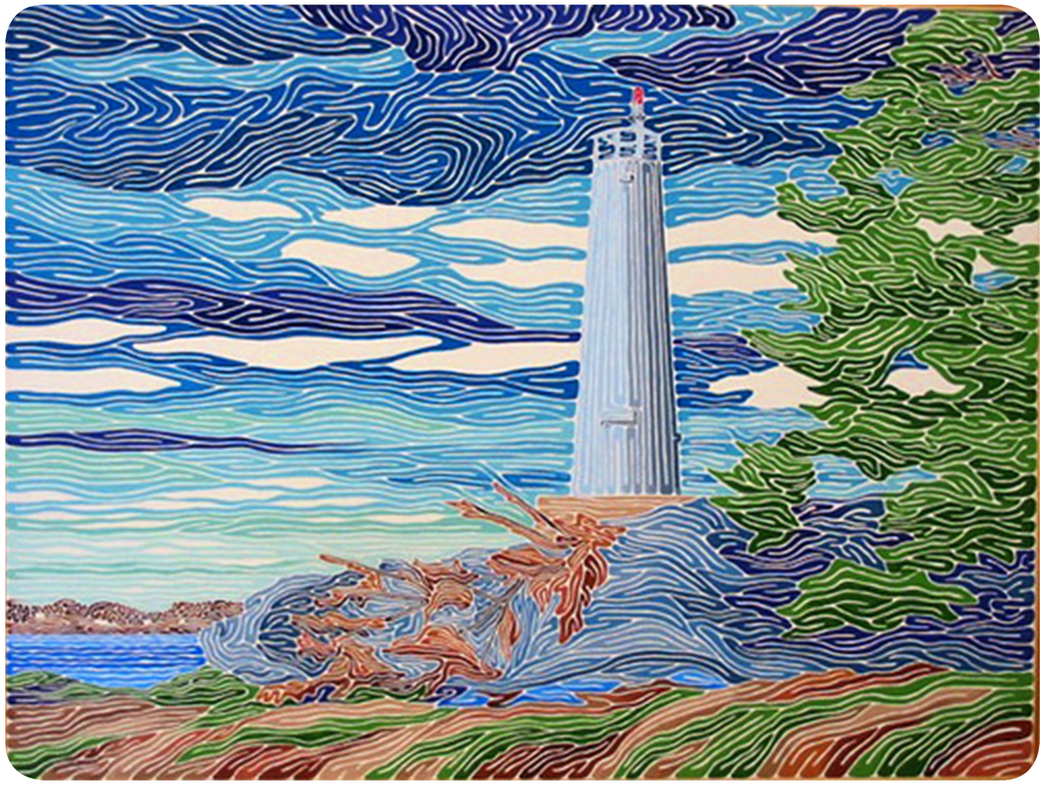

Лінійне мистецтво *Джеофа Слетера*

Простеж за лінією в пейзажі, зверни увагу, як вона змінює колір, як пов'язує між собою небо, воду, землю, маяк.

Які лінії – прямі, хвилясті, ламані використав художник? Як характер ліній впливає на створення настрою?

Гра́фіка – вид образотворчого мистецтва, основними засобами виразності якого є лінія, пляма, тон.

ВИДИ ГРАФІКИ ЗА СПОСОБОМ ВИКОНАННЯ		
станкова (оригінальна)	друкована (тиражна)	комп'ютерна (цифрова)

Образотворча грамота

Для створення графічних зображень часто використовують олівці: графітні (прості) та кольорові, одноразові й механічні та ін. Тверді олівці Т(Н) призначені для передачі світлих тонів і промальовування деталей тонкими лініями. М'які М(В) – для нанесення світлотіні, розтушовування тощо.

Вправа. Поекспериментуй графічними матеріалами: проведи різні лінії. Проводь лінію одним рухом, не зупиняючись; не зловживай гумкою. Легкі лінії утворюй твердими або середньої твердості олівцями, товсті – м'якими й дуже м'якими.

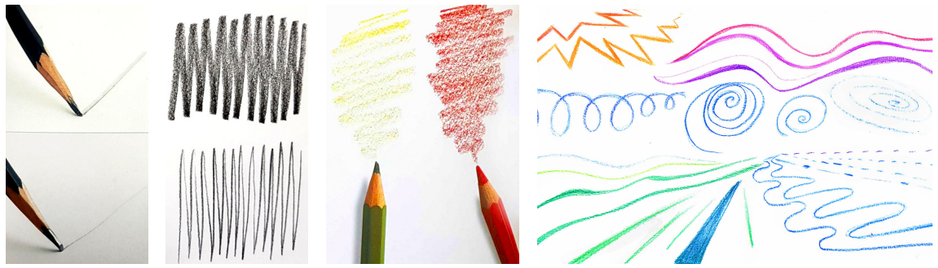

Виконай рисунки. Не відриваючи олівця від паперу, намалюй лінією морські хвилі, пухнасті хмаринки, гірські вершини тощо. Добери назву роботі.

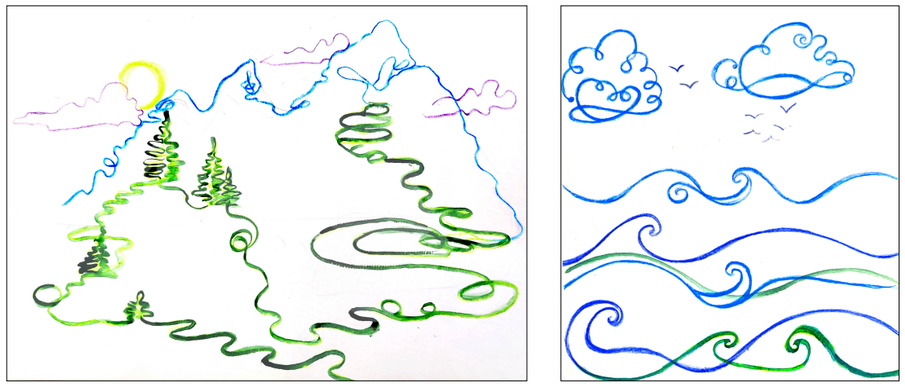

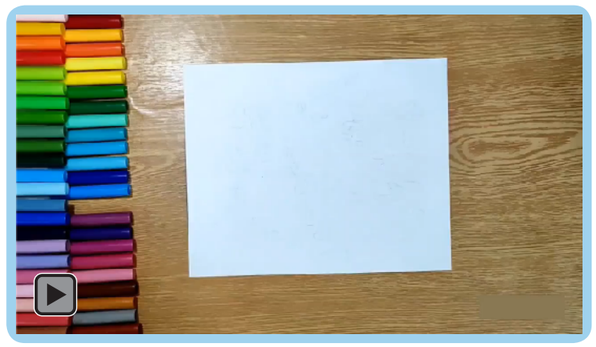

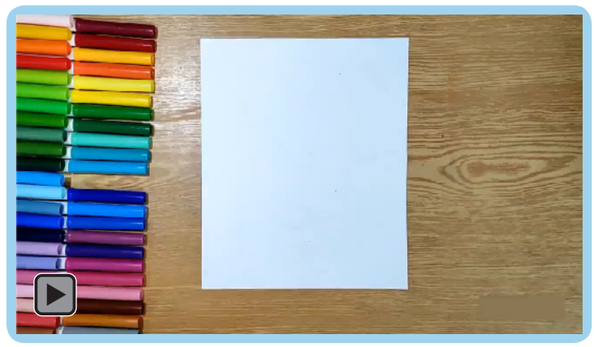

Робота в групах. Дослідіть та обговоріть, як за допомогою різних ліній можна створити художні образи: сумні й радісні, тривожні й спокійні, величні й прості.

Якою мовою «говорить» графіка? Назви засоби її виразності. Порівняй графічну лінію і мелодію в музиці. Наведи приклади. На дозвіллі спробуй створити однією лінією зображення дощової хмаринки, осіннього дерева.